

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету інженерії,
транспорту та архітектури

Олег ПОЛІЩУК

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Культурологія і культура мовлення

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність – 208 Агроінженерія

Рівень вищої освіти – Перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма – Агроінженерія

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЄКТС, **Шифр дисципліни** – ОЗП12

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – гуманітарно-педагогічний

Кафедра – української філології

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
Д	1	1	4	51	17		34		69			+	
З	1	1	4	12	4		8		108			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Агроінженерія» за спеціальністю 208 «Агроінженерія»

Робоча програма складена канд. філол. наук, доц. Любов'ю ОЛІШНИК

Підпис(и) автора(ів)

Науковий ступінь, вчене звання, ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора(ів)

Схвалена на засіданні кафедри української філології

Протокол від 30 серпня 2024 р. №1. В.о. зав. кафедри

Анатолій ЯНЧИШИН

Підпис

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету інженерії, транспорту та архітектури

Голова вченої ради факультету

Олег ПОЛІЩУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький, 2024

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Культурологія та культура мовлення» є однією з дисциплін циклу загальної підготовки і посідає важливе місце у формуванні фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 208 «Агроінженерія».

Пререквізити – вихідна.

Кореквізити – українське державотворення та європейські цінності.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначених спеціальностей та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

програмі результати навчання. Володіти гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями; формулювати ідеї та концепції розвитку агропромислового виробництва з метою використання у професійній діяльності. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності, та формувати у майбутнього фахівця почуття відповідальності за виконувану роботу. Демонструвати повагу до етичних принципів, своєю поведінкою впроваджувати етичні норми взаємовідносин в колективі, які сприяють досягненню виробничої мети. Проявляти самостійність і відповідальність у роботі.

Мета дисципліни – сформувати у студентів систему знань про культуру як специфічний та унікальний феномен людства, про закономірності культурного процесу, надати уявлення про особливості культурних епох та стилів, навчити культурологічному аналізу процесів та явищ; ознайомити студентів з основами культури мовлення, виробити у них навички оформлення сучасних ділових паперів та наукових робіт, працювати над розвитком майстерності публічного мовлення.

Предмет дисципліни. Присвячена вивченню культурології як науки про матеріальну та духовну культуру людства, формуванню культури мовлення.

Завдання курсу – оволодіння основними термінами та поняттями культурології на рівні їх відтворення, тлумачення та використання у повсякденному житті, набуття навичок та вмінь застосування знань з культурології для визначення лінії особистої поведінки в умовах розмаїття культур; наукове обґрунтування поняття культури мови професійного спілкування, що охоплює усі мовні рівні, вироблення навичок правильного використання різних мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування; створення й оформлення різноманітних видів сучасних ділових паперів; удосконалення комунікативних умінь студентів, долучення їх до практики ораторського мистецтва.

Результати навчання: вміти розкрити суть феномену культури, її роль у людській життєдіяльності, способи набуття, збереження та передачі базових цінностей культури; проаналізувати форми та типи культур, закономірності їх функціонування та розвитку; порівняти (зіставити, знайти спільне) особливості різних культурно-історичних епох; охарактеризувати найвизначніші культурно-мистецькі пам'ятки та імена видатних представників тієї чи іншої культурної епохи чи регіону; визначати роль і місце української культури в світовій цивілізації, пояснити історичну специфіку української національної культурної традиції; обґрунтовувати власні світоглядні позиції на основі знань історико-культурної спадщини України та світу, а також турбуватися про збереження та примноження

національної та світової культурної спадщини; застосовувати норми сучасної української літературної мови у мовленнєвій діяльності; використовувати лексичні і граматичні засоби стилістики в різних стилях мовлення; дотримуватися норм культури усного і писемного мовлення; доцільно використовувати терміни і професіоналізми; відтворювати і створювати тексти залежно від комунікативної мети; володіти інформацією про рівень розвитку сучасної української літературної мови, про науковий стиль як важливу форму втілення наукової інформації; дотримуватися основних вимог при оформленні результатів наукових студій; використовувати словесні формули усного спілкування і моделі телефонної службової розмови тощо; дотримуватися правил ділової етики на вербальному та невербальному рівнях.

3. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	денній формі			заочній формі		
	лекції	практичні заняття	самост. роботу	лекції	практичні заняття	самост. роботу
Змістовий модуль 1. Українська та світова культура в суспільно-історичній еволюції						
Тема 1. Культурологія – наука про матеріальну та духовну культуру людства. Стародавня культура України і світу.	2	4	8	2	2	20
Тема 2. Культура середньовічних Європи та України. Культура Ренесансу.	2	4	8			
Тема 3. Культура Бароко та Класицизму. Культура Нового часу.	2	4	8		2	22
Тема 4. Світова та українська культура кінця XIX – початку XXI ст.	2	4	8			
Змістовий модуль 2. Культура мовлення як складова професійної компетентності						
Тема 5. Теоретичні основи формування культуромовних компетенцій.	2	4	8	2	2	22
Тема 6. Мовна норма в аспекті культури мовлення.	2	4	8		22	
Тема 7. Особливості орфоепічних норм української мови.	2	4	8		2	22
Тема 8. Місце мовленнєвого етикету у становленні культуромовної компетентності особистості.	2	4	8			
Тема 9. Публічний виступ, види і жанри публічних виступів.	1	2	5			
Разом за 1 семестр:	17	34	69	4	8	108

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік, тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Українська та світова культура в суспільно-історичній еволюції		
1.	Культурологія – наука про матеріальну та духовну культуру людства. Стародавня культура України і світу. Предмет і завдання курсу «Культурологія та культура мовлення». Культура як предмет наукового аналізу. Структура та функції культури. Культура стародавнього світу. Стародавня культура України. <i>Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]</i>	2
2.	Культура середньовічних Європи та України. Культура Ренесансу. Культура середніх віків у Візантії та Західній Європі. Українська культура Княжої доби. Галицько-Волинське князівство. Ренесанс у культурі Європи. Реформація як гуманістичний рух. Українська культура періоду Ренесансу. <i>Літ.: [7, с. 201-327; 12, с. 341-448, 715-735; 13, с. 59-155; 14, с. 54-58]</i>	2

3	Культура Бароко та Класицизму. Культура Нового часу. Культура Європи XVII століття: Бароко, Класицизм. Українське Бароко. Культура Нового часу: європейське Просвітництво. Національно-культурне відродження в Україні. <i>Лит.: [12, с. 449-488, 736-753; 13, с. 156-231; 14, с. 58-61]</i>	2
4.	Світова та українська культура кінця XIX – початку XXI ст. Культура Європи та США кінця XIX – початку XX ст. Українська культура кінця XIX – початку XX ст. Світова культура XX – початку XXI ст. Культурні процеси в Україні XX – початку XXI ст. <i>Лит.: [7, с. 327-398; 12, с. 771-775, 77-825; 13, с. 234-340; 14, с. 61-75]</i>	
Змістовий модуль 2. Культура мовлення як складова професійної компетентності		
5.	Теоретичні основи формування культуромовних компетенцій. Культура мовлення як галузь знань і навчальна дисципліна. Розвиток вчення про культуру мовлення. Поняття «мова» і «мовлення». Суспільний характер мови, її функції. Національна, державна, літературна мова, її ознаки. Мова як система систем. Мовні рівні та галузі мовознавства. <i>Лит.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]</i>	2
6.	Мовна норма в аспекті культури мовлення. Поняття «мовна норма», види мовних норм. Функціональні стилі мови, критерії літературних норм у різних стилях. Науковий стиль, бібліографія як елемент наукової праці. Офіційно-діловий стиль, його ознаки. Документ як основна одиниця діловодства, класифікація документів, основні вимоги до їх оформлення. <i>Лит.: [1; 3; 9, с. 19-23, 142-163; 11, с. 29-34, 128-175; 15]</i>	2
7.	Особливості орфоепічних норм української мови. Культура усного мовлення та роль комунікативних компетенцій у професійній діяльності. Поняття «дикція». Орфоепічна правильність українського професійного спілкування. Милозвучність української мови, її засоби. Наголос як засіб вираження мови, групи слів, об'єднані наголосом <i>Лит.: [1; 11, с. 77-99; 15]</i>	2
8.	Місце мовленнєвого етикету у становленні культуромовної компетентності особистості. Поняття «етикет», «мовленнєвий етикет», сталі етикетні формули спілкування. Невербальні засоби комунікації. Телефонна розмова як вид ділового спілкування. Вплив національно-культурних чинників на процес спілкування: національно-культурні мовні символи і стереотипи. Комунікативні табу. <i>Лит.: [1; 9, с. 47-51; 11, с. 76-127; 15]</i>	2
9.	Публічний виступ, види і жанри публічних виступів. Публічний виступ як різновид усного мовлення. Види і жанри сучасного публічного виступу. Умови успішного публічного виступу, засоби його вираження. Підготовка до участі у дискусії, полеміці, підготовка доповіді. <i>Лит.: [1; 9, с. 51-551; 11, с. 100-114]</i>	1
Разом за 1 семестр		17

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції	Кількість годин
Перший семестр		
1	Культурологія – наука про матеріальну та духовну культуру людства. <i>Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]</i>	2
2	Теоретичні основи формування культуромовних компетенцій. <i>Літ.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]</i>	2
Разом :		4

4.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів *денної* форми здобуття освіти

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Українська та світова культура в суспільно-історичній еволюції		
1	Культурологія як наука. Культура стародавнього світу. Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]	2
2	Стародавня культура України. Літ.: [7, с. 5-200; 12, с. 17-48; 13, с. 7-58; 14, с. 18-30]	2
3	Культура середньовічної Європи та України. Літ.: [7, с. 201-327; 12, с. 341-448, 715-735; 13, с. 59-155; 14, с. 54-58]	2
4	Ренесанс у культурі Європи та України. Літ.: [7, с. 201-327; 12, с. 341-448, 715-735; 13, с. 59-155; 14, с. 54-58]	2
5	Культура Бароко та Класицизму. Літ.: [12, с. 449-488, 736-753; 13, с. 156-231; 14, с. 58-61]	2
6	Культура Нового часу. Літ.: [12, с. 449-488, 736-753; 13, с. 156-231; 14, с. 58-61]	2
7	Світова та українська культура кінця XIX – початку XX ст. Літ.: [7, с. 327-398; 12, с. 771-775, 77-825; 13, с. 234-340; 14, с. 61-75]	2
8	Культура XX – XXI ст. Літ.: [7, с. 327-398; 12, с. 771-775, 77-825; 13, с. 234-340; 14, с. 61-75]	2
Змістовий модуль 2. Культура мовлення як складова професійної компетентності		
9	Культура мовлення як галузь знань і навчальна дисципліна. Літ.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]	2
10	Мова як суспільне явище і як об'єкт лінгвістики. Літ.: [9, с. 6-18, 47-49, 212-241; 11, с. 14-28; 15]	2
11	Мовна норма в контексті функціональних стилів української мови Літ.: [1; 3; 9, с. 19-23, 142-163; 11, с. 29-34, 128-175; 15]	2
12	Граматичні мовні норми як чинник культури мовлення. Літ.: [1; 3; 9, с. 19-23, 142-163; 11, с. 29-34, 128-175; 15]	2
13	Роль мовних норм у формуванні мовної культури особистості. Літ.: [1; 11, с. 77-99; 15]	2
14	Особливості орфоепічних норм української мови. Літ.: [1; 11, с. 77-99; 15]	2
15	Публічний виступ, види і жанри публічних виступів. Літ.: [1; 9, с. 47-51; 11, с. 76-127; 15]	2
16	Підготовча робота до публічного виступу. Літ.: [1; 9, с. 51-55; 11, с. 100-114]	2
17	Підсумкове заняття з курсу. Літ.: [1; 9, с. 51-55; 11, с. 100-114]	2
Разом:		34

Перелік практичних робіт для студентів заочної форми здобуття освіти

№ п/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Культурологія – наука про матеріальну та духовну культуру людства. Культура стародавнього світу, Середньовіччя та Ренесансу. Літ.: [7] с. 5-327; [12], с. 17-48,341-448, 715-735; [13] с. 7-155; [14] с. 18-30, 54-58	2
2	Культура Бароко, Класицизму, Нового часу. Світова та українська культура кінця ХІХ – початку ХХІ ст. Літ.: [7] с. 327-398; [12] с. 449-488, 736-753, 771-825; [13] с. 156-340; [14] с. 58-75	2
3	Теоретичні основи формування культуромовних компетенцій. Мовна норма в аспекті культури мовлення. Літ.: [1]; [3]; [9] с. 6-23, 47-49, 142-163, 212-241; [11] с. 14-34, 128-175; [15]	2
4	Особливості орфоепічних норм української мови. Публічний виступ, види і жанри публічних виступів. Літ.: [1]; [9], с. 47-551; [11] с. 76-127; [15]	2
Разом:		8

4.3. Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання домашніх робіт, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи студента:	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Створення презентації щодо регіональних рис ранніх форм світової культури.	4
2	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до дискусії: теорії виникнення мови, історія письма. Створення презентації про особливості стародавньої культури України.	4
3	Опрацювання теоретичного матеріалу. Створення презентації щодо середньовічної культури. Підготовка до написання мінітвору на тему «Чинники багатогранності історичних і регіональних форм культури в епоху Середньовіччя».	4
4	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Підготовка проекту з проблем розвитку культури в епоху Відродження:	4
5	Опрацювання теоретичного матеріалу. Добір матеріалів для виконання самостійної індивідуальної роботи (написання реферату). Підготовка презентації щодо культури епохи Бароко: види, напрями, представники.	4
6	Опрацювання теоретичного матеріалу. Добір матеріалів для сторітелінгу на тему «Утвердження просвітницьких ідеалів людства» (на прикладі одного із представників культурного розвитку Нового часу). Підготовка до дискусії про виклики культури Нового часу на теренах України.	4

7	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка проекту з проблем розвитку культури кінця ХІХ – початку ХХ ст.: художня література, мистецтво, архітектура тощо.	4
8	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до тестового контролю за темами Змістового модуля №1. Добір матеріалів для обговорення проблемних питань з історії української культури та перспективних напрямів розвитку культури в Україні та світі. Підготовка до написання контрольної роботи за темами занять №1-8.	4
9	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до письмового опитування за матеріалами лекції №5. Підготовка до орфографічного практикуму (подвоєння, подовження, спрощення, апостроф, знак м'якшення).	4
10	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашніх завдань. Підготовка до орфографічного практикуму (велика літера у словах).	4
11	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Виконання самостійної індивідуальної роботи: наукова стаття, бібліографія як елемент наукової праці. Підготовка до орфографічного практикуму (правопис іншомовних слів).	4
12	Підготовка до написання самостійної роботи. Актуалізація знань про іменні частини мови, граматичні категорії дієслова в українській мові. Повторення правил української пунктуації.	4
13	Підготовка до написання контрольної роботи з теми №6. Виконання домашніх завдань.	4
14	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до усного опитування. Самостійна робота над дикцією. Повторення правил правопису частки <i>не</i> .	4
15	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до письмового опитування. Виконання завдань для формування комунікативних навичок. Повторення правил використання й оформлення прямої і непрямої мови.	4
16	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до Тестового контролю за темами Змістового модуля №2. Виконання завдань для формування комунікативних навичок. Підготовка до написання контрольної роботи за темами лекцій №5-7	4
17	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка самостійної індивідуальної роботи: публічного виступу.	5
	Разом:	69

Студенти на 5 практичному занятті отримують завдання для індивідуальної самостійної роботи, з якої вони пишуть реферат обсягом до 10 сторінок з ілюстраціями і презентують (захищають) його із мультимедійним супроводом на 8 практичному занятті. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснює викладач згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

4.4. Орієнтовна тематика індивідуального завдання (реферату) для самостійної роботи студентів

1. Первісне мистецтво на території України.
2. Трипільська архітектура.
3. Сакральний світ трипільської цивілізації.
4. Скіфський звіриний стиль.
5. Етнокультурні проблеми черняхівської культури.
6. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.
7. Значення язичництва для розвитку української культури.

8. Християнізація Київської Русі та її значення для розвитку української культури.
9. Розвиток літописання в Київській Русі.
10. «Слово о полку Ігоревім» – визначна пам'ятка духовної культури Київської Русі.
11. Оригінальна література Київської Русі.
12. Сакральна архітектура Київської Русі.
13. Діяльність Острозького культурно-освітнього центру.
14. Значення братств для розвитку української культури.
15. Феномен Петра Могили.
16. Українське бароко як нове світовідчуття і нове мистецтво.
17. Культурно-просвітницька діяльність «Руської Трійці» на ниві духовної культури Галичини.
18. Історіософські погляди учасників Кирило-Мефодіївського товариства.
19. О. Довженко – основоположник українського кіномистецтва.
20. Український постмодернізм.

5. Технології та методи навчання

1. Словесні (лекція, розповідь, бесіда).
2. Наочні (слайди, таблиці).
3. Інтерактивні (робота в групах тощо).
4. Практичні (виконання вправ, написання диктантів).
5. Робота з довідковою літературою (словниками, енциклопедіями тощо).

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування,
- письмове опитування,
- самостійна робота,
- тестовий контроль,
- контрольна робота,
- виконання домашніх завдань,
- презентація та захист індивідуальних завдань.

7. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно** з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів навчальної роботи для формування компетентностей і забезпечення програмних результатів навчання.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено

	висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві–три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві–три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти у 1 семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль	
	Тестовий контроль:	Контрольна робота	Підсумковий контрольний захід (залік)	
Практичне заняття (обов'язковий мінімум оцінок -8)	T1-4	КР №1	КР №2	За рейтингом
ВК*:	0,6	0,2	0,2	-

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти у 1 семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота		Семестровий контроль
Практичне заняття №:		Контрольна робота		Підсумковий контрольний захід (залік)
2	4	Якість виконання	Оцінка за захист	Тестування
ВК*:	0,1	0,2	0,2	0,5

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти (*кількість тестових завдань у тесті може бути різною*) тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом (*може бути інший варіант*). Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25. Оцінювання здійснюється за *чотирибальною* шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту:

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
A	4,75–5,00	5	Зараховано <i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок <i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками <i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками <i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією <i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
B	4,25–4,74	4	
C	3,75–4,24	4	
D	3,25–3,74	3	
E	3,00–3,24	3	
FX	2,00–2,99	2	Незараховано <i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни <i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни
F	0,00–1,99	2	

8. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і структура культурології.
2. Місце культурології в системі соціально-гуманітарних наук.
3. Категорії культурології
4. Історична еволюція поглядів на культуру.
5. Сутність культури.
6. Культура як соціальне явище, функції культури.
7. Структура культури.
8. Культура та цивілізація
9. Основні концепції культурно-історичного розвитку (християнська, раціоналістична, цивілізаційна).
10. Історична, археологічна та антропологічна періодизації культури
11. Типи культур за культурно-історичною, структурною типологіями, методом «ідеальних типів».

12. Цивілізації Стародавнього Сходу.
13. Особливості і основні етапи Античної культури.
14. Самобутність давньоримської культури, її витоки.
15. Основні етапи розвитку давньоримської культури.
16. Виникнення християнства і криза античної культури.
17. Візантійська культура.
18. Культура середньовічної Західної Європи.
19. Гуманізм як ціннісна основа культури Відродження.
20. Митці Високого Відродження.
21. Культура Просвітництва.
22. Інновації і традиції в становленні світової культури ХХ століття.
23. Світоглядні основи модерністського мистецтва.
24. Витоки української культури. Культура Київської Русі.
25. Культура України XIV –XVII ст.
26. Староукраїнська барокова культура, романтизм в українській культурі.
27. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII –початок ХХ ст.).
28. Розвиток української культури у ХХ ст. Українська культура в умовах нової соціальної реальності.
29. Модерністська та постмодерністська модель світу в українській і світовій культурах.
30. Мова – головна етнічна ознака людини, культура спілкування.
31. Поняття національної та літературної мови. Найважливіші ознаки літературної мови.
32. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
33. Культура спілкування, її роль у професійному житті ділової людини.
34. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
35. Мовний етикет у діловому спілкуванні: знайомство, звертання в усному і писемному спілкуванні.
36. Ділова телефонна розмова, правила етикету.
37. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування.
38. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
39. Документ, його реквізити.
40. Документи низького рівня стандартизації. Заява, її реквізити, типові помилки у написанні заяви.
41. Протокол, його реквізити, витяг із протоколу.
42. Автобіографія, її реквізити.
43. Розписка, доручення, їх реквізити.
44. Резюме, його реквізити.
45. Документи високого рівня стандартизації, бланк установи, формуляр-зразок.
46. Основні вимоги до тексту у діловому мовленні.
47. Лексичні недоліки ділового мовлення, їх походження та вплив на розвиток мовної особистості.
48. Суржик, його походження та вплив на розвиток мовної особистості.
49. Вибір слів із синонімічного ряду. Явище багатослів'я.
50. Явище паронімії, пароніми у діловому тексті.
51. Іншомовні слова, доцільність їх використання у діловому мовленні.
52. Орфографічні норми української літературної мови.
53. Орфоепія. Правильність вимови слів, причини помилок. Засоби милозвучності української мови.
54. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
55. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.
56. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
57. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
58. Поняття ділового спілкування. Стилї та моделі ділового спілкування.
59. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення.

60. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
61. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
62. Наради, збори, перемовини, дискусії як форми колективного обговорення.
63. Наукова комунікація як складова фахової діяльності, науковий етикет.
64. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки.
65. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці.
66. Анотування і реферування наукових текстів.
67. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань.
68. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.
69. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.
70. Основні вимоги до виконання та оформлення курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук.

9. Методичне забезпечення

Навчальний процес із дисципліни забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, зокрема, такими навчально-методичними посібниками викладачів кафедри української філології:

1. Олійник Л. В., Янчишин А. М., Коваль Т. П. Культурологія і культура мовлення: методичні вказівки до практичних занять з дисципліни для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання факультету інженерії, транспорту та архітектури. Хмельницький: ХНУ, 2024. 95 с.
2. Олійник Л. В., Янчишин А. М., Коваль Т. П. Культурологія і культура мовлення: методичні рекомендації для виконання контрольної роботи здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання факультету інженерії, транспорту та архітектури. Хмельницький: ХНУ, 2024. 39 с.
3. Торчинський М. М. Культура наукової мови: електронний навчальний посібник. Хмельницький, 2012. 264 с.
4. Українська мова (за професійним спрямуванням) : практикум для студентів усіх напрямів підготовки / уклад. А.П. Грицева, Н.В. Подлевська, Л.В. Терещенко, Л.Л. Станіславова, Н.М. Торчинська, І.Б. Царалунга. Хмельницький : ХНУ, 2011. 166 с.
5. Янчишин А. М., Олійник Л. В. Українська мова (за професійним спрямуванням) : конспект лекцій для студентів нефілологічних спеціальностей. Хмельницький : ХНУ, 2021. 112 с.

10. Рекомендована література

Основна

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити : навч. посібник / за заг. ред. Олександри Сербенської. Львів : Априорі, 2019. 304 с.
2. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови : навч. посібник. Львів : Світ, 2003. 432 с.
3. Волкотруб Г.Й. Стилiстика ділової мови. Київ : МАУП, 2002. 208 с.
4. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 563 с.
5. Горбул О. Д., Галузинька Л. І., Ситнік Т. І., Яременко С. А. Ділова українська мова. Київ : Знання, 2002. 226 с.
6. Зубков М.Г. Норми та культура української мови за оновленим правописом. Ділове мовлення. Київ : Арій, 2020. 608 с.
7. Історія світової культури / Л.Т. Левчук та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 400 с.
8. Історія української культури : курс лекцій / за ред. С.О. Костилюєвої. Київ : ІВЦ Видавництво «Політехніка». 334 с.
9. Кацавець Р.С. Українська мова: професійне спрямування. підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 236 с.

10. Культура мови: від теорії до практики : монографія / за ред. Л. Струганець. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. 216 с.
11. Культура фахового мовлення: навч. посібник / за ред. Н. Д. Бабич. –Чернівці : Книги – ХХІ, 2005. 572 с.
12. Культурологія : базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / за ред. А. Є. Конверського. Харків : Фоліо, 2013. 863 с.
13. Культурологія : навч. посібник / за ред. Т.Б. Гриценко. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 392 с.
14. Матвєєва Л.Л. Культурологія : курс лекцій : навч. посібник. Київ : Либідь, 2005. 512 с.
15. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
16. Семенов О.М. Культура наукової української мови : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 216 с
17. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / за ред. Л.Є. Дещинського. Львів, 2005. 304 с.
18. Чорненький Я.Я. Українська мова (за професійним спрямуванням). Ділова українська мова: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
19. Шевчук С.В. Українське ділове мовлення : підручник. Київ : Літера, 2003. 480 с.

Додаткова

20. Абрамович С., Чикарькова М. Культурологія : підручник. Київ : Видавничий дім «КОНДОР», 2018. 452 с.
21. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004. 342 с.
22. Авраменко О. Було – стало: зміни в правописі. Київ : Видавництво Даринка, 2019. 40 с.
23. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. Київ : Рідна мова, 1998. 475 с.
24. Годована М.П. Словник-довідник назв осіб за видом діяльності. Київ : Наук. думка, 2009. 176 с.
25. Головашук С. І. Українське літературне слововживання. Словник-довідник. Київ : Вища школа, 1995. 320 с.
26. Довідник з культури мови / за ред. С.Єрмоленко. Київ, 2005.
27. Жайворонок В.В. Знаки української культури : словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 703 с.
28. Жайворонок В. В., Бріцин В. М., Тараненко О. О. Українська мова в професійній діяльності : навчальний посібник . Київ : Вища школа, 2006. 431 с.
29. Капелюшний А.О. Практична стилістика української мови : навч. посібник. Львів : ПАІС, 2007. 400 с.
30. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура. Київ : ЦУЛ, 2002. 508 с.
31. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2014. 304 с.
32. Краснобокий Ю. М. Словник-довідник науковця-початківця. Київ : Науковий світ, 2000. 83 с.
33. Культурологія : теорія та історія культури : Навч. посіб. Вид. 2, переробл., доповн. / За ред. І. В. Тюрменко. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 368 с.
34. Куранова С.І. Основи психолінгвістики : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2012. 208 с.
35. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч. посіб. Вид. 2, переробл., доповн. / За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельникова. Львів : Світ, 2005. 568 с.
36. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. Київ : ВЦ "Академія", 2012. 288 с.
37. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навчальний посібник. Київ : Академія, 2007. – 359 с.
38. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови: підручник. Київ : Вища школа, 2003. 462 с.
39. Машир Н.П. Сучасний етикет та секрети гостинності. Київ : Кондор, 2010. 216 с.

40. Нові слова та значення : словник / укл. Л.В. Туровська, Л.М. Василькова. Київ : Довіра, 2009. 271 с.
41. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
42. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. Львів, 2001. 223 с.
43. Сайтарли І.А. Культура міжособистісних стосунків : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2007. 240 с.
44. Терлак З.М. Українська мова. Збірник вправ із синтаксису та пунктуації. Львів : Світ, 1999. 224 с.
45. Токарська А. С., Кочан І. М. Українська мова фахового спрямування для юристів. Київ : Знання, 2008. 414 с.
46. Українська мова : енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. 750 с.
47. Українсько-російський словник наукової термінології / за ред. Л. О. Симоненко. Київ – Ірпінь, 2004. 354 с.
48. Фурдуй М.І. Українська мова. Практикум з правопису. Київ : Либідь, 2003. 272 с.
49. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування. Київ : Лібро, 2003. 416 с.
50. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації : навч. посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 304 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=6869>
2. Наукова бібліотека ХНУ. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <https://elar.khmnu.edu.ua/home>